

Een handzaam hulpmiddel om integriteit te borgen binnen je organisatie

Waar moet je beginnen als je het integriteitsvraagstuk binnen je organisatie wil oppakken. Hoe kun je een en ander in kaart brengen, hoe beoordeel je de werking van het bestaande integriteitssysteem en hoe bepaal je wat er wellicht ontbreekt? Dit zijn allemaal relevante vragen waar de brancheorganisaties Goede Doelen Nederland en Partos haar leden graag in willen ondersteunen. In eerste instantie hebben ze gezamenlijk een workshopreeks georganiseerd. Het idee om een handreiking Integriteitssysteem te ontwikkelen is daaruit ontstaan. Een handzaam hulpmiddel om de juiste stappen te zetten in het borgen van integriteit binnen je organisatie.

Waarom een Handreiking Integriteitssysteem?

Anne-Marie Heemskerk: 'In februari 2018 werd de sector, waaronder Partos en Goede Doelen Nederland, opgeschrikt door berichtgeving over seksueel grensoverschrijdend gedrag. In reactie daarop sloeg de sector de handen ineen en zo kwam het Gezamenlijk Actieplan Integriteit tot stand. In dat verband hebben Partos en Goede Doelen Nederland voor de leden een workshopreeks over integriteit georganiseerd. De workshops werden gegeven door Governance & Integrity, Frans Geraedts, partner, adviseur en trainer en Sylvia Borren, ondermeer oud-directeur van Greenpeace. Tijdens de workshops werd enorm veel informatie gegeven over de manier waarop organisaties kunnen omgaan met het integriteitsvraagstuk. De veelheid aan informatie bracht ons op het idee om een handreiking te laten maken, zodat de nuttige informatie breed verspreid kan worden en ook voor organisaties beschikbaar is die nog niet in de gelegenheid zijn geweest de workshops te volgen. Overigens zullen de workshops bij voldoende interesse opnieuw worden gegeven'.

Margreet Plug: 'We hebben aan Governance & Integrity gevraagd de handreiking te maken. We zijn erg blij met het resultaat dat er nu ligt. Het is eigenlijk een handboek geworden dat we van harte aan iedereen aanbevelen. Neem de tijd om het te lezen en je op die manier te laten inspireren om het integriteitssysteem binnen je organisaties in te richten of verder te optimaliseren. Wij zien dat veel organisaties van alles hebben op dit punt, maar soms ontbreekt de samenhang. Ook zie je dat sommige organisaties denken: in mijn organisatie zijn geen meldingen van grensoverschrijdend gedrag, dus ik heb alles al goed voor elkaar. Maar juist als er geen meldingen zijn, moet je alert zijn. Misschien durven medewerkers wel niet te melden, is de drempel te hoog. Of melden medewerkers niet meer omdat er eerder niet goed met een melding is omgegaan. Ga dus actief met de handreiking aan de slag!'

Wat is een integriteitssysteem?

Anne-Marie Heemskerk: 'In de handreiking wordt uitgelegd wat een integriteitssysteem is en wat onder een integere organisatie moet worden verstaan. De handreiking verwoordt dat als volgt: *"Een organisatie is integer als zij handelt in overeenstemming met de gerechtigheid. Dat laat zich operationaliseren als het recht doen aan de personen en organisaties met wie en voor wie de organisatie werkt. Een integere organisatie is een organisatie die zich erop heeft ingericht recht te doen aan al haar stakeholders."*

In de handreiking wordt vervolgens ingegaan op het feit dat een integriteitssysteem van een organisatie uit twee subsystemen bestaat: het morele leerproces en de handhavingspraktijk. Het morele leerproces gaat over de juiste afwegingen bij lastige beslissingen. De handhavingspraktijk gaat over het voorkomen en bestraffen van schendingen. Dat wordt gemeten aan de eigen gedragscode en aan wat wettelijk is bepaald.

Iedere organisatie moet eigenlijk een gedragscode hebben om aan medewerkers en andere betrokkenen expliciet uit te leggen wat binnen de organisatie wel en niet geoorloofd is. De meeste gedragscodes definiëren drie clusters van schendingen: de schendingen rond machtsmisbruik, de financiële schendingen en de interpersoonlijke schendingen.

Het gaat dus zeker niet alleen om seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij een goed ingericht integriteitssysteem neemt, volgens Governance & Integrity, het aantal meldingen van grensoverschrijdend gedrag aanvankelijk toe. Daar kun je van schrikken, maar uiteindelijk zal het aantal meldingen juist afnemen omdat je integriteitssysteem zijn werk gaat doen en jouw organisatie een integere organisatie is.'

Voor wie is de handreiking bedoeld?

Margreet Plug: 'De handreiking is niet alleen bedoeld voor hulporganisaties of organisaties in de internationale samenwerking. De handreiking is er voor alle goede doelen en dus niet alleen bedoeld voor leden van Partos en Goede Doelen Nederland, integendeel. We hopen dat de hele sector gebruik maakt van de handreiking bij de inrichting van het eigen integriteitssysteem. Het maakt dan niet uit of je organisatie actief is op het gebied van internationale hulp, gezondheid, milieu, dierenbelangen, cultuur of welzijn. Overal kunnen zich namelijk integriteitsschendingen voordoen. Binnen de organisatie zelf en daar waar gewerkt wordt met kwetsbare groepen moet je als organisatie extra alert zijn. Kortom: Iedere organisatie klein of groot kan de handreiking gebruiken bij het inrichten van een integriteitssysteem dat past bij de eigen organisatie. In de handreiking wordt ook specifiek aandacht gegeven aan de positie van kleine organisaties.'

Is de handreiking alleen in het Nederlands beschikbaar?

Anne-Marie Heemsker: 'Governance & Integrity heeft toegezegd de handreiking ook in het Engels te zullen vertalen. Dat is fijn, want daarmee kunnen ook internationaal werkende organisaties goed met de handreiking uit de voeten.'

Helpt de handreiking ook bij het toepassen van de Erkenningsregeling en de Partos gedragscode?

Anne-Marie Heemsker: 'Zeker! Achter in de handreiking zijn twee bijlagen opgenomen. In bijlage 1 kun je lezen welke normen zijn opgenomen in de Partos Gedragscode en wordt verwezen naar relevante passages in de handreiking. Bijlage 2 doet datzelfde voor de normen die in de Erkenningsregeling zullen worden opgenomen. Daarmee helpt de handreiking dus ook bij het naleven van de normen in de gedragscode van Partos en de Erkenningsregeling. Je moet de handreiking eigenlijk zien als een soort kapstok waaraan nog andere documenten zullen worden opgehangen. Denk aan voorbeelden van een gedragscode. Ook is er in het kader van het Actieplan Integriteit inmiddels een handreiking publieksverantwoording gemaakt en een handreiking screening van medewerkers'.

Wat gaan Partos en Goede Doelen Nederland nog meer doen?

Margreet Plug: 'De handreiking is een belangrijke stap in de ondersteuning van onze leden. Maar daarmee zijn we er nog niet. Zo gaan we samen bijvoorbeeld ook nog een e-learning ontwikkelen en werken we aan een 'dienstenpakket' waarbij we 'leveranciers' voor onze leden selecteren. Denk hierbij aan partijen die risicoanalyses kunnen uitvoeren, onderzoek kunnen doen, kunnen adviseren over een juiste strafoplegging of het moreel beraad binnen een organisatie kunnen begeleiden. Ook oriënteren we ons op het inrichten van een klokkenluiders-punt. Kortom: nog heel veel stappen die we samen kunnen zetten'.

De handreiking is geen statisch document, indien nodig wordt deze herzien. Op de websites van zowel Partos als Goede Doelen Nederland is altijd de meest recente versie te vinden. Beide brancheorganisaties werken aan een pagina over integriteit waar alle relevante informatie op dit punt te vinden is.